

*INFO quadrimestral del
Parc Natural de Penyagolosa
Nº11 setembre - desembre
2020*

el Gegant

01

**ESTUDI DEL GAT
SALVATGE A
PENYAGOLOSA**

03

**NOTICIES DE LA
NATURA:
SETEMBRE -
DESEMBRE 2020**

05

**LA FITXA:
EL GAT SALVATGE**
Un sigil·lós habitant del
bosc

06

**EL
MANTENIMENT
DEL PARC**
Els treballs de la brigada

07

**EDUCACIÓ
AMBIENTAL**
Activitats al parc

Estudi del gat salvatge a Penyagolosa

Durant els mesos de juny a setembre de 2020 el Parc Natural de Penyagolosa ha participat en un interessant projecte denominat *Seguiment i avaluació de l'estat de conservació del gat salvatge (Felis silvestris) a Espanya*, coordinat per Bastet Conservation i la Universitat Rey Juan Carlos.

Aquest estudi, basat en un mostreig mitjançant parany fotogràfic en les diferents províncies d'Espanya, pretén contribuir al coneixement de l'estat de conservació d'aquesta espècie protegida de la qual hi ha diversos indicis de declivi.

Els resultats han sigut excel·lents quant a eficàcia del mostreig, l'obtenció de dades d'espècies de fauna generalment molt esquives i del gat salvatge en particular, havent-se aconseguit confirmar la seua presència en aquest espai natural. A més s'han obtingut imatges de fauna que serviran per a activitats d'educació ambiental, informació a visitants i promoció del parc.

Després d'uns 90 dies en el camp cadascuna de les càmares parany i un total de 942 jornades efectives, s'han obtingut més d'11.000 fotografies i vídeos de fauna incloent mamífers, ocells, rèptils i insectes. Únicament considerant els mamífers s'han aconseguit 1.767 captures fotogràfiques d'un total de 15 espècies el que permet tindre una idea bastant bona de la composició de la comunitat de mamífers terrestres del parc i de la distribució i abundància de cada espècie. Cal aclarir que es considera una captura fotogràfica com cada vegada que un animal o grup d'animals visita un parany -independentment del nombre de fotografies que s'obtinguen- el que informa de la seua freqüència, ús del medi i abundància.

En la següent taula es resumeix els resultats obtinguts per a cada espècie de mamífer. El percentatge de paranys positius (amb captures de l'espècie) parla del seu major o menor distribució en l'àrea, en

Cabirol (Capreolus capreolus)

Gat salvatge (Felis silvestris)

Cabra salvatge (Capra pyrenaica)

Rabosa (Vulpes vulpes)

Teixó (Meles meles)

Porc senglar (Sus scrofa)

RESÚM CAPTURES FOTOGRÀFIQUES DE GAT SALVATGE I ALTRES MAMÍFERS					
	<i>Gat salvatge</i>	<i>Gat domèstic</i>	<i>Rabosa</i>	<i>Fagina</i>	<i>Teixó</i>
% TRAMPES POSITIVES	50,00	8,33	83,33	83,33	66,67
TOTAL CAPT.	14	12	143	69	29
	<i>Geneta</i>	<i>Mustela</i>	<i>Ratolí boscà</i>	<i>Rata cellarda</i>	<i>Musaranya comuna</i>
% TRAMPES POSITIVES	8,33	25,00	100,00	8,33	8,33
TOTAL CAPT.	1	5	1108	9	27
	<i>Esquirol</i>	<i>Llebre ibèrica</i>	<i>Porc senglar</i>	<i>Cabirol</i>	<i>Cabra montesa</i>
% TRAMPES POSITIVES	50,00	16,67	83,33	75,00	41,67
TOTAL CAPT.	29	16	46	69	103

tant que el nombre de captures pot relacionar-se amb la seua abundància.

La presència del gat salvatge ha sigut confirmada amb seguretat i potser per primera vegada a l'entorn del parc on sembla mostrar una distribució a taques. Així s'ha detectat en sis de les dotze estacions de parany, que estan caracteritzades per ser zones de roureda, carrascar i pinada pròximes a àrees de pasturatge i penyes, se situen tant al nord com al sud del pic. El nombre de captures i els almenys quatre individus que han sigut identificats gràcies a marques del pelatge visibles en les fotografies, apunten a una densitat intermèdia o fins i tot una mica elevada respecte a altres zones mostrejades a la Comunitat Valenciana i resta d'Espanya. Per contra la presència de gats domèstics, que pot ser un problema per al gat salvatge a causa de la transmissió de malalties o la possibilitat d'hibridació, sembla limitada, amb una sola estació positiva pròxima a una masia habitada.

Poll de pilot (*Pernis apivorus*)

Cavallets d'aigua (*Lestes virens*)

Tardor a la Pegunta

Gal·la de roser silvestre (*Rosa canina*)

Notícies de la natura: setembre - desembre 2020

Aquesta secció es va crear per a donar a conèixer alguns dels esdeveniments més significatius que tenen lloc cada trimestre en el medi natural del Parc Natural de Penyagolosa. Oferim una selecció d'observacions de flora i fauna, fenòmens meteorològics, esdeveniments astronòmics, etc que destaquen en el dia a dia de la nostra naturalesa. Pots participar aportant les teues observacions, vivències o fotografies, fent-les arribar a: parque_penyagolosa@gva.es

Setembre:

El 13 de setembre junt amb l'agent mediambiental de Vistabella vam recollir un poll desnodrit de pilot (*Pernis apivorus*) que es va portar al Centre de Recuperació de Fauna del Forn del Vidre i alliberat una vegada recuperat. Aquesta dada confirma per primera vegada la reproducció d'aquest rapinyaire en el PN de Penyagolosa.

A mitjan aquest mes les parelles de cavallets d'aigua (*Lestes virens*) ponen els seus ous dins de les tiges de les bogues i els joncs de les tolles de l'Arborètum (posta endofítica). Es tracta d'una estratègia per a preservar als ous dels depredadors, quan isca la larva es llançarà a l'aigua per a iniciar la seua vida aquàtica.

Octubre

En les bardisses de rosers silvestres (*Rosa canina*) s'observen unes estranyes però belles boles de filaments verds i rojos, es tracta de les gal·les produïdes per la planta davant la introducció d'ous de la xicoteta vespa *Diplolepis rosae*. En el seu interior oculten diverses cambres on creixen les seues

larves. Curiosament els mascles d'aquesta vespeta són molt escassos, només hi ha un per cada cent femelles!!!

Com tots els anys el bosc s'embelleix amb els càlids colors de la tardor. Xicotetes flames grogues i taronges destaquen entre els verds del principi de l'estació.

Novembre

La prolongada sequera de les primeres setmanes de la tardor fa que molts ocellets acudisquen diàriament a beure a les basses de l'Arborètum, incloent-hi als desconfiats gaigs (*Garrulus glandarius*) i els picots garsers (*Dendrocopos major*).

Les esperades pluges arriben per fi a principis de mes i la fauna acudeix a beure ansiosa en qualsevol lloc que reculla una mica d'aigua, com uns cabirols (*Capreolus capreolus*) bevent en els tolls de la pista de Sant Joan.

Desembre

Aquesta tardor hem pogut gaudir de les impressionants imatges d'una "propera" lluna plena eixint darrere de les muntanyes de Penyagolosa.

Acostant-se progressivament al llarg de la tardor, el 21 de desembre (Solstici d'Hivern) es produeix la conjunció (en perspectiva des de la Terra) dels planetes Júpiter i Saturn. Aquest cridaner efecte es deu a l'alineació d'aquests dos planetes amb el nostre.

Cabirols (*Capreolus capreolus*)

Picot garser (*Dendrocopos major*).

Lluna plena eixint darrere de les muntanyes de Penyagolosa

Gaig (*Garrulus glandarius*)

LA FITXA:

El gat salvatge

Un sigil·lós habitant del bosc

En les fredes i clares nits del mes de febrer poden sentir-se en alguns recòndits paratges de Penyagolosa uns roncs i forts miols. Aquests impressionants sons, que poden arribar a espantar el rar passejant nocturn, són, no obstant això, la romàntica i salvatge declaració d'amor dels gats salvatges en zel.

Desgraciadament desaparegut de Penyagolosa i de tota la Comunitat Valenciana el linx ibèric (*Lynx pardinus*), encara tenim la sort de comptar en els nostres boscos amb l'altre felí silvestre de la Península: el preciós i esquiu gat salvatge (*Felis silvestris*).

Aquesta poc coneguda espècie presenta una coloració general marró-grisenca amb ratlles i taques més fosques, semblant a la d'alguns gats domèstics (*Felis catus*), però és molt més robust i gran (fins a 6-7 kgs de pes) i la seua cua, gruixuda en tota la seua longitud, té l'extrem negre i arredonit, amb només dos o tres anells ben marcats. Una altra diferència evident enfront dels seus parents casolans és la línia fosca que recorre el seu llom des dels omòplats a la base de la cua.

Al Parc Natural de Penyagolosa és poc abundant però gràcies al parany fotogràfic (vegeu resum en aquest mateix butlletí) l'hem detectat en algunes àrees tranquil·les i allunyades de nuclis habitats, preferint un paisatge en mosaic on es combinen penyes o vegetació espessa que li proporcionen refugi i boscos, matolls i pasturatges on caça hàbilment ratolins, talpons i rèptils.

Gat salvatge (*Felis silvestris*) a Penyagolosa

Gat salvatge (*Felis silvestris*) a Penyagolosa

El manteniment del parc

Els treballs de la brigada

Durant l'últim quadrimestre de l'any, els treballs de les brigades de manteniment van ser diversos entre manteniment d'equipaments i millora d'hàbitats.

Així, al principi, els treballs es van concentrar en la restauració de la Font de la Canaleja a Xodos en col·laboració amb l'Ajuntament de la mateixa localitat. Allí es van buidar i netejar l'abeurador i la font, es va enllosar el seu voltant, es va restaurar la bassa annexa eliminant els esbarzers, arreglant les parets i lluint-la per a impermeabilitzar-la, es va tancar el perímetre perquè els grans animals com ara cavalls i vaques no tingueren un accés directe i es va construir per a ells un bassi amb un tronc de manera que mai els falte aigua.

Alhora, es va acabar la sabata de formigó en els vivers forestals de Sant Joan de Penyagolosa sobre la que, posteriorment, es va ancorar un hivernacle adaptat per a la cria de papallones que s'utilitzarà en el projecte de reintroducció de la papallona Apol·lo.

Una altra actuació a destacar va ser la plantació de 1200 plançons de roure reboll (*Quercus pyrenaica*) en el bosc del Rodesnar i que és la continuació dels treballs de recuperació d'aquest rar (a la CV) tipus d'hàbitat d'anys anteriors. Per a això es va emprar una màquina aclotadora manual amb l'objectiu de realitzar clots òptims que ajuden a la bona adaptació dels plançons.

En aquest últim quadrimestre també es va continuar amb els treballs habituals de manteniment de l'arborètum (reg, abonament, manteniment d'escocells...) Així mateix es va continuar amb la reparació i manteniment dels cartells de senyalització de les rutes, el manteniment de les mateixes rutes i de l'edifici del centre d'interpretació.

Treballs de senyalització

Treballs a la Font de la Canaleja

Treballs a l'Arboretum

Visita al l'insectari

Educació ambiental

Les activitats d'educació ambiental realitzades en el tercer quadrimestre de l'any en el P.N. de Penyagolosa han continuat estant supeditades als diferents moments provocats per la crisi del Covid-19, la qual cosa no ha impedit que es realitzaren unes quantes, totes amb molt d'èxit.

En l'activitat "La pedra en sec, patrimoni mil·lenari" vam conèixer com aquest tipus d'arquitectura popular va anar modelant els nostres paisatges al llarg de mil·lennis fins als nostres dies, en els quals es troba en declivi.

L'activitat "Plantes comestibles, medicinals i verinoses de Penyagolosa" s'ha convertit en un clàssic amb molt d'èxit en la qual els visitants aprenen a reconèixer i usar -o evitar- algunes de les espècies de plantes comestibles, medicinals o verinoses presents en el P.N.

El Dia Mundial dels ocells migratoris el celebrarem amb una activitat en família en la qual vam conèixer els ocells que poblen Penyagolosa, les seues amenaces i com ajudar-les en els seus viatges migratoris.

En una altra activitat de cap de setmana vam fer de detectius pel camp detectant, reconeguent i interpretant petjades, caus, restes de menjar i altres indicis que assenyalen la presència i el comportament de la fauna més misteriosa i esquiva del Parc.

Al començament de la tardor realitzarem dues rutes guiades en les quals vam fer l'exercici d'endinsar-nos en la natura d'una manera més conscient entenent que formem part d'ella, però que la vida urbana, l'estrés i el consumisme en el qual estem immersos ens indueix moltes vegades a acostar-nos a ella d'una forma invasiva, provocant un impacte negatiu que no desitgem i que de vegades no advertim.

Finalment, abans de les festes nadalenques, celebrarem el dia internacional de les muntanyes amb una ruta una mica més exigent que ens va permetre conèixer diferents tipus d'hàbitats naturals i observar i aprendre sobre algunes de les espècies de plantes i animals que allí es troben.

Durant totes les activitats que es realitzen, es posa especial atenció a complir la normativa exigida per les autoritats sanitàries d'ús de màscares, distanciament interpersonal i grups de menys de 20 persones.

**Vols col·laborar amb nosaltres?... envia els teus articles a la següent adreça:
parque_penyagolosa@gva.es**

Redacció: Equip tècnic del PN de Penyagolosa

Parc Natural de Penyagolosa

964 76 08 38

parque_penyagolosa@gva.es

<http://www.parquesnaturales.gva.es/web/pn-penyagolosa/>

Centre d'interpretació del parc: darrere de l'ermitori de Sant Joan de Penyagolosa

12135 Vistabella del Maestrat, Castelló

